

Cerkveni Glasbenik

Glasiło Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec (med vojsko dve do tri številke skupaj) in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 kron, za dijake 4 krone.

Uredništvo in upravnništvo: Pred Škofijo št. 12, 1. nadstr.

V vedno večjo usovršitev!

Ob 40letnici Cerkvenega Glasbenika zapisal Josip Klemenčič.

Večkrat so se slišali ugovori in se zopet in zopet ponavljajo, da Cerkv. Glasb. ne prinaša stvari, ki bi zadovoljile njegove naročnike, ki bi njim, ki ga berejo, dale razvedrila in nove duševne hrane, da je v svojih prilogah — za te največ gre — če ne popolnoma, pa gotovo v veliki meri neprimeren našim slovenskim cerkvenim glasbenim razmeram, tako pevcem in organistom, kakor poslušajočemu ljudstvu. Bolj trezni in zmerni, sicer dobre volje, pa vendar nekoliko uporni in svobodoljubni, trdijo, da njegova glasba ni za naše ljudstvo, ker ni ljudska, narodna, da tudi ni primerna našim razmeram in močem, navadnim ljudskim pevcem, ker je pretežka, tuintam tudi manj večšim organistom, ki razpolagajo mnogokrat le z zelo skromno glasbeno izobrazbo. Bolj radikalni in v svoje nazore o umetnosti zakrknjeni fanatiki pa so docela nestrpni in v svoji odkriti indiskretnosti menijo, da se s tem, kar prinaša Glasbenik, celo „vse neha“; imeti hočejo nazaj, ali bolje, še vedno hočejo imeti svojega Riharja in druge do današnjih dni ter njihovo glasbo, ker ta muzika, pravijo, je narodna, ljudska, umljiva, prijetna, tudi cerkvena in ne težka. Taki in slični ugovori zoper cerkveno glasbo na Slovenskem, posebej v odporu zoper Cerkv. Glasb., so se ponavljali menda odkar obstoja naš cerkvenoglasbeni list, so buknili na dan s posebno silo pred par leti in do danes niso še popolnoma utihnili . . .

Cerkveni Glasbenik je dovršil minulo leto svoj štirideseti letnik. Njegovih zaslug za slovensko cerkveno petje, tako so velike in očitvidne, ne sme in ne more nihče prezreti. Kot skromen glasnik časti božje in vnet pospeševatelj cerkvene glasbene umetnosti je štirideset let romal tiho in vztrajno med slovenski narod, mnogim, premnogim drag, zaželjen prijatelj, nekaterim morda nadležen, očitajoč gost. Neštetim je bil zvest učitelj in zanesljiv mentor in skoro vse, lahko rečemo, da vse, kar danes s ponosom imenujemo slovensko cerkveno glasbo, zlasti kar tvori njen materialni predmet, cerkvenoglasbena literatura, vse je zrastle direktno ali indirektno na njegovi njivi. Vsi slovenski cerkveni skladatelji so se učili in šolali v

Cerkv. Glasb., izmed katerih so postali nekateri mnogozaslužni tudi za svetno glasbo, in lahko rečemo, da je v tem pogledu cerkvena glasba več dala svetni, kakor svetna cerkveni. — Že parkrat, spočetka, ga mnogi niso umeli, pa večina, ker ga niso hoteli; vendar ga nobeno nasprotovanje, nobeno nepriznanje ni oviralo, da ne bi šel naprej svojo pot, ki jo je videl jasno pred seboj, cilj popolnoma določno začrtan. Koliko njegovih vrstnikov, slovenskih časopisov in drugih strokovnih listov, je med tem časom onemoglo in prenehalo, on ni, ker je imel moč življenja in pogoj obstoja sam v sebi, svoj kulturno vzvišeni namen.

Lepe so besede, ki jih je hrvaškim Cecilijancem v album zapisal P. H. Sattner: „Vidi se, što može ljubav spram svete stvari, što podnese četica za idealnu stvar oduševljenih istomišljenika, podupiratelja i dopisnika.“ Ta idealizem je živel tudi v Cerkv. Glasb., ta močna zavest ga je dvigala in vzdržala do danes, neumoren v svojem delu je dosegel častljivo dobo, dobo 40 letnega obstoja. Že ta 40 letna doba, skoraj tradicija, našega cerkvenoglasbenega lista, že ta sama nam kaže, kaj je storil preporod cerkvenega petja na Slovenskem, nam pove, da je moral premagati mnogo ovir in prestati mnogo bojev, nam izpriča njegove zasluge in mu po vsem tem naravnost izsili naše občudovanje, priznanje in simpatije. List, ki se obdrži toliko časa, ki je šla mimo njega že generacija, ki ostane zvest svoji nalogi kljub mnogim zaprekam, tak list smemo imenovati velik, kar po vsej pravici tudi zasluži. Tak list je naš Cerkevni Glasbenik, list, perijodična publikacija, kakor pravimo, eminentno kulturnega pomena. In kot tak, da mu namreč upravičeno pristojna naslov velikega lista, mora vršiti tudi vzvišeno, veliko nalogo. Poglejmo z ozirom na v uvodu navedene ugovore in očitanja to njegovo nalogo.

Ugovarjajo, da prinaša Cerkv. Glasb. spise — v prejšnjih letnikih nekatere dr. Mantuanijeve razprave in v prilogah skladbe — dr. Hochreiterjev Requiem, dr. Kimovčeve Antifone, Premrlova Božična, za Sv. Tri Kralje etc., ki niso vsakomur zlahka umljive, dostopne, ker stavijo v umevanju in izvajanju prevelike težkoče, da tedaj v njem mnogi ne dobe pouka in razvedrila, ki ga od glasbenega lista žele in pričakujejo. Ta ugovor, kakor se glasi, velja le za posamezne skladbe, članke, mnogih, večine ne tangira. Pa tudi tako formuliran je resničen še vedno samo iz stališča posameznika; s tem je namreč stavljen zahteva, ki ji pač ne bo mogel ugoditi nobeden resen kulturni list, nobena pomembna znanstvena revija, ki le količkaj teži za svojim lastnim in svojih bralcev napredkom. Če se poslužimo analogije, moramo reči, da je sleherni človek, četudi izobražen, na tem ali onem polju, bodisi umetnosti, znanosti, tehniki ali kje drugje, več ali manj rudis, tuj, nespreten, ki bo strogo strokovnim izvajanjem težko sledil, ker mu manjkajo vedno nekateri predpogoji, kateri šele bi mu omogočili popolno adekvatno umevanje. In vendar, dasi mora to vsakdo priznati, ne bo mogel nihče resno trditi, da so vse podobne stvari zanj brez pomena, brez vsake koristi, da v njih ni ničesar, kar bi bilo zanj, kar bi si mogel prisvojiti in zase izkoristiti. Zanimanje za vprašanje,

problem, to zanimanje samo v pretežni večini slučajev premaga glavne ovire, končno se mu stvar razjasni, po razmišljanju in razglabljanju se mu skrivnosti razodenejo in tako nazadnje vseeno ni brez bogate odškodnine za čas in trud, ki ga je porabil za dotično stvar, n. pr. za to ali za ono Mantuanijevo razpravo, to ali ono skladbo modernih. Ne glede na to pa bi naročniki Cerkv. Glasb. v presojanju lista nikdar ne smeli biti pod vplivom takih motivov, nikdar ne stopiti, bolje ponižati se na takozvano provincialno, omejeno, povsem nekozmopolitično stališče — Nemeč je imenuje „spiessbürgerlich“ — meneč, list ki ga naročamo in plačujemo, mora vselej priti tudi na naš račun. Veliko nesebičnejše mora biti in postati naše mnenje v zavesti, da listu, ko ga naročamo, s tem omogočujemo njegov obstoj, njegov vpliv in njegovo delo, da tako indirektno za svoj del tudi mi širimo njegove ideje, z njim tudi mi orjemo in sejemo njegovo seme in to je mnogo važnejše in imenitnejše, kakor pouk in izobrazba, užitek in zabava, ki vselej točno zadene, gladko funkcionira. Gotovo, tudi to je dobro, koristno in potrebno; vsaj splošno, v celoti mora biti umevno, kar nam nudi Cerkv. Glasb. in njegova umetnost, težkoče ne smejo biti absolutne za naše zборе. Kar je resnobnega, mora pokazati vsaj nekaj žarkov veselja, kar je skoraj idealno, ne sme izgubiti vsaj realne podlage. Težko mora biti še premagljivo, visoko vsaj dosegljivo, resno vendar prikupljivo. Na to mora gledati uredništvo in vodstvo. Sicer pa so vse težkoče skoraj v vseh slučajih res samo relativne in v resnici, mnogo več moči je v nas, v slovenskem glasbeno tako nadarjenem narodu, kakor si upamo sami priznati; mnogokaj smo že zdavnaj zmogli, česar ponekod drugod še danes ne.

Čeprav treba torej računati s tem, da ostani list kolikor mogoče vsem dostopen, je pa tudi hkrati jasno, da temu — sicer važnemu — faktorju na ljubo ne bomo skrivali in zapirali v omare, kar bi utegnilo zbuditi širše zanimanje, izzvati večjo pozornost in izpričati tudi na tem polju našo kulturo. Da, kultura, napredek, prosveta! Koliko pravega in napačnega pojmovanja, koliko resnice in videza, koliko zasluženega in nezasluženega občudovanja, pravičnega in krivičnega oboževanja! In vendar se ne bojim tega pojma v njega pravem umevanju! Če je pravi napredek povsod upravičen, zaželjen in hvalevreden, če je v današnji dobi tako potreben, da tvori nekak njen bistven postulat, tedaj mu moramo dati dolžno mesto tudi v religijozni umetnosti, v cerkveni glasbi, ko gre za čast božjo in povzdigo bogoslužja. In zato je posebne kulturne važnosti, da obstoja glasilo, ki ne živi samo zase ali za nekatere, marveč prodira v javnost in tako poleg svoje posebne misije, ki je pospeševanje slovenskega cerkvenega petja, vrši še drugo splošno misijo, ki je kultura slovenskega naroda. Samo na ta način, da list prinaša ne le vsakdanjih, v sto in sto varijacijah ponavljajočih se starih stvari, ki so jih veseli res le nekateri, marveč da si upa in hoče stopiti pred širši forum, le na ta način si zajamči trden obstoj in ugled, le na ta način res vzgaja svoje naročnike, svoje somišljenike, svoj narod.

Tak list, zgrajen na tako široki podlagi, more pa obstojati in se razvijati le tedaj, če ima mnogoštevilno naročnikov. V tem zmislu buditi zanj zanimanje, iskati mu novih prijateljev, novih naročnikov, je največjega pomena. Tu mora biti vsakomur jasno, da obstoj in razvoj takega lista pomeni mnogo več, kakor vsa partikularna orijentacija, individualna vzgoja in izobrazba, privatna zabava in razvedrilo. Ob pogledu na objektivno kulturno vzvišeno nalogo morajo prenehati vsi osebni zasebni interesi, ker tu ne gre ali vsaj ne smelo bi iti za kake posebne osebne težnje in želje posameznika, marveč za izpolnjevanje in doseganje splošne narodove naloge, tukaj za pospeševanje lepega slovenskega cerkvenega petja. To pa je mogoče le tedaj, če se posameznik vselej živo zaveda, da ne le tisti pospešuje list, ki ga kot poklicani s svojim delom neposredno podpira in vzdržuje, da ni le tisti zanj zaslužen, ki mu daje na razpolago svoje duševne moči in zmožnosti, marveč tudi vsi ostali neimenovani tisoči, ki mu v gmotnem oziru krepe moč in življenje.

Res je, noben list ne izhaja za urednika, niti za avtorje, temveč za tiste, ki jim je namenjen, in zato mora uredništvo in vodstvo obračati vso skrb na to, da bo list prilagoden potrebam in primeren zmožnostim širšega občinstva. To je tako samoobsebi umevno, da na to ni treba šele opozarjati. Zdi se pa, da vodstvo in uredništvo lista nasproti svojim naročnikom pokaže mnogo več spoštovanja, recimo respekta, če jim nudi zdajpazdaj tudi kaj težjega. kakor pa če bi jim hotelo odtegniti v prisiljeni prizanesljivosti vsak trši oreh, če bi jim hotelo govoriti vedno v isti vsakdanji prijaznosti, uslužnosti in napačno umevani popularnosti. V tem oziru mora iti Cerkv. Glasb. naprej, odločno naprej in v prihodnje še bolj kot doslej, v tem pogledu mora ostati zvest svojim načelom, svoji tradiciji.

Ako govorimo z umetnostnega, kulturnega stališča, se ne bomo vpraševali, je li ta stvar, razprava ali skladba, potrebna ali ne, s tega stališča mora biti odgovor vselej afirmativen, nikdar negativen. Drugo pa je vprašanje, ali naj te vrste proizvodi zasežejo ves list, ali naj tvorijo nesorazmerno pretežno večino, ali pa naj bodo zastopani proporcionalno z onimi produkti, ki prvih sicer ne dosegajo, pa so po vsebini in obliki vendar dostojni in nekaj vredni ter odgovarjajo tudi dejanskim, v tem sicer nemerodajnih razmeram. Tudi to bo uredništvo gotovo vselej smatralo za svojo dolžnost, urejevati list in ga voditi praktično za vse, tako list sam, kakor priloge. V takem prijetnem ravnovesju nižjega in višjega, v takem pravičnem ravnotežju težjega in lažjega bo ohranil Cerkv. Glasb. vedno prijetno lice in ne bo se mu bati, da bi kdaj zgrešil svoj namen ali izgubil svoj ugled, zadostujoč na eni strani absolutno umetnostnim zahtevam, na drugi upoštevajoč ničmanj relativno praktične težnje. Če je vršil to svojo nalogo doslej, jo mora toliko bolj zanaprej. Njegovo delo v preteklosti in prihodnosti bi bilo nemogoče brez pravega pristnega idealizma v krogu sotrudnikov in čitateljev, brez tistega idealizma, ki spričo vzvišenih kulturnih nalog pozabi vsak osebni interes, ki spričo moči ideje premaguje napore dela.

Zato moramo videti izpolnjeno nalogo našega lista ne le tedaj, če bo v vsaki številki tudi vsakemu kaj prinesel, marveč ravno tako tudi tedaj, ko se bo povspel na višino, kamor mu morda ne bomo mogli vsi slediti. Da pa mu bo to sploh mogoče, je zavisno precej ne le od naše zmožnosti, zrelosti in sposobnosti, veliko več še od naše trdne volje in resne vztrajnosti.

Z listom pa bomo rastle tudi mi. In le kdor more in mara zavzeti to nadosebno stališče, le komur so pred očmi v prvi vrsti objektivni kulturni cilji, samo tisti bo s svojim delom za njihovo uresničenje izpolnil ne le svojo nalogo in dolžnost, celokupen narod pokazal ne le svojo kulturno voljo in moč, marveč se bo tudi sam vedno bolj bližal lastni dovršenosti, lastni usovršenosti.

Cerkvenoglasbena liturgika.

Fr. Ferjančič.

(Dalje.)

c) Gloria.

Takoj po končanem Kyrie intonira mašnik „Gloria in excelsis Deo“, kadar je to predpisano. Ker se ta slavospev tolikrat poje, mora biti njega pomen organistu in pevcem popolnoma znan; zato ga podamo tu v celoti s slovensko prestavo vred.¹⁾

Glória in excélsis Deo. Et in terra pax homínibus bonae voluntatis.

Laudámus te. Benedícimus te. Adorámus te. Glorificámus te.

Grátias ágimus tibi propter magnam glóriam tuam.

Domine Deus, Rex coelestis, Deus Pater omnipotens. Dómine Fili unigénite, Jesu Christe. Dómine Deus, Agnus Dei, Filius

Patris. Qui tollis peccáta mundi, miserére nobis, Qui

tollis peccáta mundi, súscipe deprecationem nostram.

Qui sedes ad dexteram Patris, miserére nobis. Quóniam

tu solus sanctus. Tu solus Dóminus. Tu solus Altíssimus,

Jesu Christe, cum Sancto Spiritu in glória Dei Patris. Amen.

Slava na višavah Bogu in na zemlji mir ljudem dobre volje.

Hválimo te, slavimo te, mólimo te, poveljučujemo te.

Hvalo dajemo tebi zaradi velike slave tvoje.

Bog, kralj nebeški, Bog Oče vsemogočni. Gospod Sin edinorojeni, Jezus Kristus. Gospod Bog, Jagnje božje, Sin

Očetov. Ki odjemlješ grehe sveta, usmili se nas. Ki

odjemlješ grehe sveta, sprejmi prošnjo našo.

Ki sediš na desnici Očetovi, usmili se nas. Zakaj

ti sam (si) svet, ti sam Gospod, ti sam najvišji,

Jezus Kristus, s Svetim Duhom v časti Boga Očeta. Amen.

¹⁾ Ker je pri petju zelo važno, da pozna pevec in še bolj skladatelj pomen ne le posameznih odstavkov, temveč tudi posameznih besed, zato je slovenska pre-

Kako vzvišen je ta spev! Pričenja se z besedami, ki so jih sveti večer peli angeli nad betlehemskimi planjavami; nadaljevanje pa je slavospev večnemu Očetu, učlovečenemu Sinu božjemu in Svetemu Duhu; zato se imenuje ta spev tudi vélika doksologija (véliki hvalospev presveti Trojici), da se loči od male doksologije, s čimer se zaznamuje „Gloria Patri“ ob koncu psalmov.

Besedilo tega speva je grškega izvora in sega nazaj v prva stoletja. V rimski Cerkvi so ga prvotno peli samo pri prvi božični maši. V 5. stoletju so ga peli tudi ob nedeljah in praznikih svetnikov, toda samo škofje so ga smeli tako pogostoma intonirati, navadni mašniki pa le o velikonočnem prazniku. Ob koncu 11. stoletja pa so ga že splošno peli tako, kakor je še dandanes v navadi. V prejšnjih časih je bila tudi ta razlika, da je mašnik intoniral ta spev obrnjen proti ljudstvu.

V mediceskem koralu so bile za ta slavospev samo štiri intonacije, sedaj jih pa imamo petnajst, oziroma osemnajst, ako štejemo tudi tri intonacije „ad libitum“.

Gloria se ne poje pri vsaki sveti maši; odpade namreč vse adventne in postne, kakor tudi tri predpostne nedelje, nadalje ob vseh ferijah cerkvenega leta, izvzemši ferije velikonočnega časa, nadalje na god nedolžnih otročičev, ako ne pride na nedeljo, in v vseh zasebnih votivnih mašah, izvzemši votivno mašo na čast Materi božji ob sobotah in votivno mašo na čast sv. angelom. Slovesne votivne maše pa imajo ta spev, ako niso spokornege značaja in se ne obhajajo v vijolični barvi. Vigilije tudi nimajo tega speva, izvzemši vigilijo pred Razglašenjem Gospodovim in pred Binkošti. Božična vigilija ga ima le tedaj, ako pride na nedeljo. Maša prošnjih dni („Exaudivit“) ga tudi nima, istotako ne poročna maša („missa pro sponso et sponsa“).

Ta slavospev mora mašnik intonirati, pevski zbor pa nadaljuje: „Et in terra pax hominibus“. Ako se poje koralno, se najbolje proizvaja v dveh zborih, oziroma predpevci se vrsté z zborom. Posamezni verzi se smejo tudi recitirati s spremljevanjem orgelj, vendar sklepni verz in pa oni odstavki, ki obsegajo besede „adoramus te“, „gratias agimus“, „Jesu Christe“, „suscipe deprecationem nostram“, se morajo peti, ker pri teh besedah mašnik pripogiba glavo. Tudi v večglasnih skladbah naj skladatelji obračajo posebno pozornost na te besede; obenem naj se ogibajo vsega nepotrebnega ponavljanja liturgičnega besedila in zlasti sklep ne bodi predolg. Besedilo tega speva se ne sme krajšati, kakor se je v prejšnjih časih pogostoma dogajalo. Da bi se pa ta spev popolnoma opustil ali samo z orgljami odigral, imenuje zbor za sv. obrede zlorabo, ki se mora brezpogojno odstraniti, (S. R. C. 19. sept. 1654).

stava postavljena poleg latinskega teksta in se tesno naslanja na latinsko besedilo, čeprav je zaradi tega prestava tu pa tam nekoliko okorna. Da se učitelj v orgljarski šoli prepriča, ali učenec razume latinsko besedilo, mu da v roke kako latinsko mašo ali gradualno knjigo in učenec mora latinsko besedilo ne le gladko brati, temveč tudi besedo za besedo prestaviti. To naj zahteva saj pri vseh stalnih spevih svete maše in pri takih, ki se mnogokrat pojó.

č) Oracije in epistola.

Po skončanem slavospevu, ali — ako se Gloria ni pela — po zadnjem Kyrie, zapoje mašnik obrnjen proti ljudstvu: „Dominus vobiscum“, to je: „Gospod z vami“. In pevski zbor mu odgovori: „Et cum spiritu tuo“, kar pomenja: „in s tvojim duhom“. ¹⁾ To je star jutrovski pozdrav. Kakor beremo v Rutini knjigi (2. 4.), je že Boc v stari zavezi ženjce na polju pri Betlehemu pozdravil z besedami: „Gospod z vami“. Tako želi tudi mašnik vernikom, naj bi bil ž njimi Gospod, kateri je obljubil, da kjer sta dva ali kjer so trije zbrani v njegovem imenu, tam bo sam v sredi med njimi. Pevski zbor pa želi mašniku isto, naj bi bil Gospod tudi z njegovim duhom, to je z njim. Nato mašnik obrnjen proti oltarju vzdobuja vernike, naj združijo svoje molitve z njegovimi, rekoč: „Orémus“, to je: „molimo“, na kar z razprostrtimi rokami moli eno ali več oracij.

Te oracije se imenujejo tudi kolekte. Latinska beseda „collecta“ ali „collectio“ je pomenjala prvotno sestanek ali zbor k skupni molitvi; odtod tudi izraz „oratio ad Collectam“, to je molitev za bogoslužno opravilo. Pozneje pa so ta izraz okrajšali ter oracije imenovali kratkomalo „collecta“.

Ako je več oracij, ima le prva in zadnja poseben sklep, na katerega odgovarja pevski zbor s hebrejsko besedo „Amen“. Ta beseda ima dva pomena. Ob koncu vere pomenja „tako je“ ter s tem potrdimo, da vse trdno verujemo, kar obsega vera. Ob koncu kake molitve pa pomenja amen „tako bodi“ ter s tem izrekamo željo, naj Bog usliši naše prošnje. Kako pomenljiva je torej ta besedica, ki jo pevci tolikrat pojó! Z njo ponové takorekoč mašnikovo molitev ter želé, naj jo Bog úsliši.

Gledé načina, kako naj pevci mašniku odpevajo, določuje naša škofijska okrožnica to le: „Responzoriji se pojó koralno, eno — ali večglasno.“

Po oracijah se poje list ali epistola. Pri slovesni maši poje epistolo subdijakon.

Že v stari zavezi so pri službi božji brali knjige svetega pisma; to navado so ohranili tudi prvi kristjani. Imeli so pa v prvih časih pri sv. daritvi trojno branje: prvo iz sv. pisma stare zaveze, drugo iz dejanja apostolov ali iz listov sv. Pavla, in tretje iz evangelijev. Drugo branje odgovarja naši epistoli. Imenuje se pa to branje epistola ali list zaradi tega, ker je večinoma vzeto iz listov svetih apostolov, zlasti še svetega Pavla. Brali ali peli so epistolo na posebni prižnici, imenovani „ambo“, ob vhodu v presbiterij.

Pevski zbor sam nima pri epistoli ničesar opraviti, ker „Deo gratias“ („Bogu hvala“) ob koncu epistole govori vedno le strežnik ter se tako v imenu ljudstva zahvali za slišane nauke. (Dalje prih.)

¹⁾ Isto odgovarja zbor tudi na škofovski pozdrav „Pax vobis“, to je „mir vam bodi!“

O izbiranju primernih cerkvenih pesmi za bogoslužje.

Stanko Premrl.

Zdi se potrebno govoriti zopet enkrat po daljšem presledku tudi o tem predmetu. V splošnem je „Cerkveni Glasbenik“ tekom svojega obstoja o petju v domačem jeziku in z vsem, kar je s tem v zvezi, primeroma le malo razpravljal. Kajti v začetku našega cerkvenoglasbenega preustvarjanja je provzročala zlasti ureditev slovesnega bogoslužja: obhajanje latinskih petih maš in drugih strogo liturgičnih opravil po določitih sv. Cerkve največ skrbi in posla. Zato so se samo po sebi umevno tudi članki našega lista gibali izvečine v tem krogu. Danes pa, ko smo si v omenjenih vprašanjih popolnoma na jasnem in ko z veseljem opažamo petje pri latinskih mašah kot splošno precej dobro urejeno, smemo nekoliko več pozornosti posvetiti tudi petju v domačem jeziku in v tem oziru predvsem čim boljši izberi primernih pesmi.

Ne mislim pa v pričujočem članku razpravljati o tem, kake pesmi izbirajmo glede na njih avtorje. Seveda bi bilo mogoče dati tudi v tem pogledu marsikak migljaj in nasvet, zlasti vsem tistim, ki tozadevne literature ne poznajo. Nekaj malega, splošnega se je v tem oziru že storilo, ko je „C. Gl.“ l. 1914. objavljal razne zbirke cerkvenih pesmi za razne cerkvene dobe (postne, velikonočne, Marijine, evharistične in božične). Za podrobno izbiro bi bilo morda umestno dotičnemu pregledu pesmi dostaviti še to, katere pesmi so lažje, katere težje, katere boljše, katere bolj preproste itd. Vendar upam, da večina naših cerkvenih pevovodij pesmi v omenjenem pogledu zadostno pozna.

Še manj umestno, malo modro in gotovo tudi malo plodno bi bilo, če bi si drznil glede izbire pesmi nekatere skladatelje usiljevati, nekatere pa bi kratkomalo zametaval. Zakaj gotovo je, da so vse dobe ustvarile mnogo dobrega, lepega, trajno porabnega. Glede izbire pride tu v poštev in navadno odločuje izobrazba, okus, dobra volja posameznega pevovodja. Res pa je — a nikakor hvalevredno — da se nekateri pevovodje oprimejo le gotove struje, vzljubijo skladbe samo nekaterih skladateljev, bodisi samo starejših, bodisi — teh bo seveda manj — samo novejših. In ravno tako žalostno dejstvo je, kar opažamo semtertje, kako ta ali oni pevovodja zelo ceni in goji tuje blago, naše domače, bližje, in če že ne boljše, vsaj enako vredno, pa odklanja, in si je niti natančneje ne ogleda. A to le mimogrede.

Glavna stvar glede izbiranja pesmi za bogoslužje — in pri tej se hočemo nekoliko dalje pomuditi — je to, da jih izbiramo prikladne raznim cerkvenim dobam, prikladne raznim godovom in praznikom.

Tu pa zadenemo najprej na **mašne** pesmi, pesmi, ki so v zbirkah navadno označene z naslovi: Vstop, Slava, Evangelij, Vera.

Glede mašnih pesmi je bila do sedaj — vsaj v ljubljanski škofiji — navada, da smo jih peli začetkom sv. maše: od vstopa do darovanja. In zdelo se je, da se te pesmi morajo peti, da so neizogibne, takorekoč ukazane za nedelje in praznike, za petek in svetek. Toda ukazane te pesmi niso, kakor tudi glede drugih pesmi pri tihi sv. maši sploh nimamo cerkvenih določil, izvzemši to, da morajo besedila teh pesmi biti od Cerkve odobrena.

„Cerkveni Glasbenik“ je objavil v majevi številki leta 1912. članek „Cerkveno petje v domačem jeziku pri tihih sv. mašah“ in priporočal takrat neki red, ki naj se ga poslužujemo glede petja pri tihih sv. mašah. Po dotičnem redu naj bi bile na prvem mestu mašne pesmi, in naj bi se pele od začetka sv. maše do evangelija oz. darovanja, drugo mesto — od darovanja do povzdigovanja — naj bi zavzemale pesmi cerkvenega leta (adventne, božične, postne, velikonočne, binkoštna), Marijine, v čast svetnikom in svetnicam božjim, oz. nadaljevanje mašnih pesmi: Darovanje in Svet; na tretjem mestu — od povzdigovanja do zavživanja — naj bi bile evharistične, (pesmi v čast sv. Rešnjemu Telesu, presv. Srcu Jezusovemu, presv. Imenu Jezusovemu in obhajilne), za sklep — od zavživanja do konca sv. maše — pa še enkrat ali praznične, ali poobhajilne, oz. pesmi, nanašajoče se na konec sv. maše. Kot splošno pravilo, tako je takrat naš list pisal, pa naj bi veljalo: večjim praznikom lepše pesmi!

Ta red smemo označiti in potrditi še danes kot izvečine dober, samo glede petja mašnih pesmi (Vstop, Slava, Evangelij, Vera) smo postali nekoliko drugačnih misli. Kajti dannadan bolj uvidevamo, da petje mašnih pesmi („Pred Bogom pokleknimo“, „Oče večni“, „V ponižnosti klečimo“ itd. kakor se že vsa ta besedila imenujejo) začetkom sv. maše za vsak čas, zlasti za velike, n. pr. božične ali velikonočne praznike ni najboljši in najprimernejši način. Tega mnenja so bili že prej cerkveni pevovodje po nekaterih drugih slovenskih škofijah in so se držali glede izbire pesmi nekoliko drugačnega reda kot mi v ljubljanski škofiji. Sam sicer nisem imel prilike tega drugod opazovati, toda zvedel sem od drugih, ki poznajo razmere drugod. Kmalu po objavi gori omenjenega članka v „C. Gl.“ 1912, 5 je našemu listu nekdo¹ sporočil, da je v omenjenem članku priporočeni red glede petja pesmi v domačem jeziku pri tihih sv. mašah v ljubljanski škofiji res večjidel v rabi, da so pa škofije, v katerih je prvo dvoje izpremenjeno, tako da od začetka sv. maše do darovanja (exclusive) pojo prazniške pesmi, od darovanja do povzdigovanja pa mašne. Dotično uredbo je omenjeni dopisnik tudi podprl s par tehtnimi razlogi. Prvič, da so liturgični teksti začetkom sv. maše: introit, kolekta, berilo gradual, sekvenca (kadar je) in evangelij izpremenljivi spevi in se nanašajo na dotični praznik ali god, ki se ravno obhaja, medtem ko se mašnikove molitve od darovanja do povzdigovanja manj izpreminjajo in so skoro

¹) Dotični dopisnik se ni podpisal. Prosimo ga, naj nam vsaj naknadno sporoči svoje cenjeno ime. Saj če mu ni ljubo, ga nikomur ne bomo izdali.

stalno enake. Drugič pa je ta uredba tudi praktičnega pomena. Kadar namreč pri sv. maši ni Gloria, ali če je več molitev in beril, kakor n. pr. ob kvaternih sobotah, ali kadar je sekvenca, ali končno ko bere mašnik pasijon, v takih slučajih nimajo po našem dosedanjem redu na koru kaj peti in mora organist dolgo preludirati; kar nekam dolgočasno postane. Če se pa poje prazniška pesem in seveda več kitic, se petje ujema z mašnikovimi molitvami in ni na koru dolgih praznot brez vsakega petja. Pri nas, tako sklepa omenjeni dopisnik, to res da še ni vpeljano. Če pa ni nasprotno cerkvenim določilom, če se lepo vjema z liturgijo, in je tudi bolj praktično, zakaj bi se ne vpeljalo in poskusilo tako? —

Kakor že rečeno, se z omenjenim predružačenim redom popolnoma strinjam. Govoril sem o tej zadevi tudi z mnogimi cerkvenimi glasbeniki in jim je bila stvar jako všeč. Nekaj let se poslužujem tega reda že v praksi in se je prav dobro obnesel. V „C. Gl.“ 1916, 2. se je v članku „Nekaj misli glede naših cerkvenoglasbenih besedil“ v istem zmislu izrekel g. Ivan Zdešar.

Nobeden organist in cerkveni pevovodja se potemtakem ne bo prav nič pregrešil, če začne od sedaj dalje pri tihih oz. takozvanih „orgljanih“ sv. mašah peti začetkom sv. maše mesto dosedanjih mašnih prazniške pesmi. Lahko pa prakticiramo to tudi tako, da pojemo ob navadnih nedeljah, n. p. ob nedeljah po Binkoštih, ali kadar se ne nahajamo v kakem prav izrazitem cerkvenem času, navadne mašne pesmi, ob velikih praznikih, zlasti Gospodovih, dalje tudi v adventu, postu semtertja prazniške oz. pesmi dotičnega cerkvenega časa.

Da bomo zlasti ob velikih praznikih s tem predružačenim redom ljudstvu bolj vstregli, je gotova stvar. Saj ravno navadni „Pred Bogom“ ni pravzaprav v nikakem skladu s praznikom, nič ne pove o prazniku, niti besedilo, dostikrat pa tudi glasba malo ali vsaj premalo. Koliko pa imamo n. pr. božičnih, res v božičnem duhu ali vsaj slogu zloženih mašnih pesmi? Poznam samo Riharjevo „Sv. maša. Božična. Pastorella“¹⁾ in Kam. Maškovo „Mašna za božič“.²⁾ Seveda se ne morem žal preveč ogrevati za ti skladbi, sami kot taki, dasi sta v formalnem, oziru precej dobri, Riharjeva naravnost klasična. Primernega božičnega besedila pa skladbi nimata, ampak navadni „Pred Bogom pokleknimo“, kakor obilica drugih takratnih in poznejših mašnih pesmi. Vendar mislim, da bi je bila Rihar in Mašek — če bi se bila v tem oziru potrudila — od tedanjih cerkvenih pesnikov prej izprosila, kot mi danes. A za kar nam v prvi vrsti gre, je to-le: Omenjena skladatelja sta čutila, da za božični praznik ni vsak „Pred Bogom“ primeren, ampak da je treba božični pesmi, torej tudi mašni o Božiču božičnega duha.³⁾

¹⁾ Vishe sa svete pesmi. Prve bukvice.

²⁾ Caecilia, Musikalische Monatshefte für Landesorganisten, Schullehrer und Beförderer der Tonkunst auf dem Lande 1858. Heft IV.

³⁾ Izmed mašnih skladb, zloženih v novejšem času, sem dobil pri Sattnerjevi 4. v zbirki njegovih 12 mašnih pesmi vtis, da ima nekaj božičnega značaja in jo kot tako tekom božične dobe rad enkrat, dvakrat izvajam.

L. 1913. se je vršil v odboru Cec. društva v Ljubljani razgovor o izdaji nove cerkvene pesmarice „Cerkveno leto v pesmih“. V dotičnih sejah se je med drugim izrekla misel, naj bi naši cerkveni pesniki napravili primernih mašnih besedil za razne cerkvene čase: mašne pesmi za advent, Božič, za postni čas, za Veliko noč itd. Torej ista misel, ka ki o nji danes razpravljam. Novih besedil kajpada od takrat nismo dobili še nikakih, stvar je pozneje itak zaspala; morda oživi zopet po vojski. A mi ne nehamo prositi naših pesnikov in pesnic in jih opozarjati na svoječasno dogovorjeno zadevo.

Mašna besedila, primerna za razne cerkvene čase in event. za godove Marijine in svetnikov, naj bi povzela zlasti vsebino introita, berila, graduala, sekvence, evangelija, ofertorija, naj bi torej ne bila, kot je bilo dosedaj pri mašnih pesmih običajno, samo nekak slovenski Confiteor, Gloria, Credo. Če bi bilo mogoče tuintam spojiti vsebino Confiteora in introita v eno celoto, bi pa tudi ne bilo napačno. Vendar misel praznika podaja predvsem introit in drugi izpremenljivi spevi, zato naj bi nam gg. pesniki postregli zlasti s takimi novimi potrebnimi mašnimi besedili.

Dosedaj imamo za posamezne godove primernih mašnih besedil — kolikor meni znano — še prav malo: 1) „O Bog v nebeški slavi“ v čast Srcu Jezusovemu, primerno za praznik Srca Jezusovega in za prve nedelje oz. petke v mesecu, 2) par besedil za Marijine godove (eno zložil brat Gervazij, drugo dr. Jakob Kotnik, glej „C. Gl.“ 1910. 1. in 4.) in 3) nekaj besedil za črne maše, od katerih je najboljša prva „Gospod, daruj jim mir in večna luč jim sveti!“ itd.

Dokler pa takih novih besedil in na nje zloženih skladb še nimamo za vse praznike in cerkvene čase, se zadovoljimo z dosedanjimi različnimi prazniškimi pesmimi. V adventu pojmo torej mesto mašne „Pred Bogom“ in podobnih: „Vi oblaki, ga rosite“, „Dopolnjen je oblube čas“ in podobne; o Božiču: „Oj Dete je rojeno nam“, „Zveličar nam je rojen zdaj“ in podobne; v postnem času: „Kristijani, postni čas se nam oznanuje“, „Daj mi, Jezus, da žalujem“ in podobne; o Velikinoči: „Zveličar naš je vstal iz groba“, „Jezus, premagavec groba“ in podobne.

To naj bi bil prvi korak k boljši izbiri primernih pesmi pri našem bogoslužju. (Dalje prih.)

To in ono iz cerkvenoglasbene prakse.

1. Kedaj se začne peti introit? G. svetnik Ferjančič piše v „C. Gl.“ 1917 na str. 94: „Introit se prične peti takoj, ko pristopi mašnik k oltarju; ni treba torej čakati, da bi mašnik začel že pristopne molitve“. — Toda po jasnem besedilu „Graduala“: *accendite sacerdote ad altare*, ki ga g. F. tudi navaja, tudi tega ni treba čakati, da bi duhoven do altarja prišel, ampak „Graduale“ predpisuje: med tem ko gre duhovnik k altarju, začno pevci ... introit. Sklicevanje na *Caer. ep. in Decr. auth.*

ne drži, ker je Graduale novejši. V cerkvenopravnih zadevah pa velja pravilo, da novejši predpis starejšega odpravi, ne da bi bilo treba izrecno omenjati, da je starejši odpravljen. Zlasti velja to o izdaji „Graduala“, ki je po naročilu sv. Očeta Pija X. kot avtentična in tipična uzakonjena z odlokom kongr. za sv. obrede (S. R. C.) z dnem 7. avg. 1907, kateri odlok še posebej opozarja na navodilo o rabi graduala, ki mu je spredaj pridejano. V tem navodilu pa stoji zgoraj naveden predpis, naj pevci introit začno že takrat, ko duhovnik gre proti altarju.

Dr. Fr. K.

2. Peta črna maša brez sekvence. — Pri črnih mašah (*Missae quotidianae defunctorum*), ki se ne obhajajo niti na dan vseh vernih duš, niti na dan smrti ali pogreba, niti na tretji, sedmi ali trideseti dan pogreba umrlih, ki tudi niso prave obletnice, a se vendar opravijo slovesno s petjem, vzame celebrant tri oracije, sekvenca „*Dies irae*“ je pa *ad libitum*, to se pravi: mašnik jo sme moliti ali pa tudi izpustiti. Pri takih črnih mašah organist ni dolžan peti sekvence, ampak zadostujeta gradual in trakt, ki se seveda lahko tudi samo recitirata. Pisec teh vrst je pri vseh slovesnih črnih mašah mnogo let pel vedno tudi sekvenco. Ob neki priliki — bil je Requiem v stolnici, kakor se opravi vsak kvaterni teden ali približno takrat, kakor je že mogoče, za umrle ustanovnike cerkve (*pro Serenissimis Fundatoribus*) — sem zopet kakor po navadi pel sekvenco. (Pel sem Rennerjev Requiem op. 51). Še tisti popoldan se srečava z g. kanonikom, ki je dopoldne opravil Requiem. Dotični gospod me ustavi in reče: „Danes ste se pa po nepotrebem trudili s sekvenco“. „Kako to?“ odvrnem. „Saj so bile tri oracije, torej sekvenca *ad libitum*, torej neukazana“, pravi g. kanonik. „Saj res“, odgovorim presenečen; „na to pa še nikoli nisem mislil. Hvala lepa za prijazno pojasnilo.“ Od takrat pazim na to, kdaj ima Requiem eno, kdaj tri oracije, kdaj je treba peti sekvenco, kdaj ne. Morda utegne ta migljaj koristiti še kateremu drugemu organistu.

S. P.

Nekoliko statistike o orgljah v ljubljanski škofiji.

Sestavil Stanko Premrl.

Gradivo za statistiko orgelj v ljubljanski škofiji oz. na Kranjskem je pisec teh vrst nabiral že l. 1913. Ker pa je od raznih strani še vedno manjkalo potrebnih podatkov in je bilo tuintam treba zanje večkrat poprositi, se je stvar nekoliko zavlekla. Poleg tega so prišle deloma tudi nekatere druge ovire vmes, tako da ni bilo mogoče statistike prej objaviti.

Statistika o orgljah v ljubljanski škofiji, ki sem si jo za privatno uporabo sestavil že l. 1915 in sicer tabelarično po župnijah posamnih dekanatov in jo polagoma od leta do leta izpopolnjeval, je postala ravno sedaj, ko je vlada odredila, da se cinaste prospektne orgeljske piščali

zaplenijo v vojne namene, važna in dragocena.¹⁾ Pri dveh sejah, tiščih se tozadevne oddaje orgelj, ki sta se vršili v knezoškofijskem dvorcu v Ljubljani 3. in 4. oktobra 1917 in ki so se ju udeležili poleg c. kr. konservatorja za Kranjsko prof. dr. Gnirsa in gosp. ravnatelja knezo-škofijske pisarne Steska, ki je prisostoval prvi seji, trije v to določeni referentje, člani naše škofijske cerkvenoglasbene komisije: prof. dr. Mantuani, Premrl in P. H. Sattner, (četrtega referenta dr. Kimovca ni bilo zraven, ker se je nahajal na zdravstvenem dopustu izven Ljubljane), je omenjena statistika služila v prav dobro in hitro orientacijo in se je ravno na podlagi te statistike moglo ukreniti marsikaj v prilog ohranitvi naših orgelj oz. njih prospektov. In če bi se utegnulo dogoditi, da bi vlada glede oddaje orgelj še vnovič in hujše pritisnila — kot se je to žal zgodilo pri zvonovih, kar pa je pri orgljah manj verjetno in Bog daj, da bi tako daleč ne prišlo — tedaj bi tudi v najslabšem slučaju imeli vsaj statistično ohranjene najvažnejše podatke o naših orgljah.

Statistika, v kolikor jo morem v večjih obrisih na tem mestu podati, odgovarja na sledeča vprašanja: 1) Koliko je orgelj na Kranjskem? V katerih cerkvah in kapelah in v katerih privatnih posestih se nahajajo? V katerih samostojno oskrbovanih cerkvah ni orgelj? 2) Kateri orgljarski mojster so jih napravili in kdaj? 3) Kakšne so orglje z ozirom na število manualov, registrov, z ozirom na sestav itd.? 4) Cene orgelj. Orglje od drugod kupljene. 5) Predelave in poprave orgelj. 6) Nekoliko podatkov o orgljah, ki jih ni več.

I. Število orgelj. V katerih cerkvah in drugod se nahajajo? V katerih župnih cerkvah ni orgelj?

Vseh orgelj na Kranjskem je 416 in sicer: V Ljubljani 21 (16 po cerkvah in kapelah, 5 privatnih); v dekaniji ljubljanske okolice 20, (19 v cerkvah in kapelah, 1 privatne); v cirčniški dekaniji 13; v kočevski 15, v idrijski 9; v kamniški 28; v kranjski 29; v leskovski 28; v litijski 22; v loški 21; v moravški 25; v novomeški 26; v postojnski 9; v radoljiški 30; v ribniški 21; v semiški 16; v šmarski 14; v trebanjski 20; v trnovski 9; v vipavski 14; v vrhniški 16 in v žužemberški 10.

V Ljubljani se nahajajo orglje v sledečih cerkvah in kapelah: v stolnici (dvojne), v cerkvi nemškega viteškega reda, pri sv. Jakobu, pri sv. Florijanu, pri frančiškanih, pri uršulinkah, na Rožniku, v Spodnji Šiški, v kapeli I. drž. gimnazije, pri sv. Petru, v Marijanišču, v cerkvi Srca Jezusovega, v kapeli dež. bolnice, v Trnovem in v protestantovski cerkvi. — Privatne orglje v Ljubljani so: v orgljarski šoli Cec. društva v Alojzijevišču, na c. kr. učiteljišču (dvojne) v frančiškanskem samostanu (orglje, ki služijo pri pevskih vajah) in hišne orglje gdč. Franje Goršič (Krakovska ulica 23.).

¹⁾ Prepis te tabelarično sestavljene statistike bo ostal shranjen v arhivu ljubljanskega knezo-škofijskega ordinariata.

V dekaniji ljubljanske okolice so orglje v vseh župnih cerkvah razun pri Devici Mariji v Polju in na Golem. Razun teh imajo orglje: šentviška podružnica sv. Roka v Dravljah, kapela v knezo-škofijskem zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano in sostrška podružnica v Dobrunjah. V privatni posesti se nahajajo orglje v glasbeni dvorani knezo-škofijskih zavodov v Št. Vidu nad Ljubljano.

V cirčniški dekaniji: v vseh župnih cerkvah in v sledečih podružnicah: v planinski sv. Roka, v starotrških: Lož in Križna gora.

V kočevski dekaniji: v vseh župnih cerkvah.

V idrijski dekaniji: v vseh župnih cerkvah, razun na Gori in v Zavracu. Izmed podružnic jih ima idrijska sv. Antona.

V kamniški dekaniji: v vseh župnih cerkvah, razun na Rovih in v Vodicach. Dalje jih ima frančiškanska cerkev v Kamniku. Izmed podružnic imajo orglje: kamniška sv. Primoža, na Žalah (na pokopališču) in v Radomljah, dobska na Krtini, mengiška v Grobljah in v Trzinu in vodiške: v Repnjah, na Skaručini, v Šinkovem Turnu in na Šmarni gori.

V kranjski dekaniji: v vseh župnih cerkvah razun v Dupljah. Izmed drugih samostojno oskrbovanih cerkva jih imajo Primskovo, Olševke in sv. Jošt. Podružnice pa sledeče: rožnenska cerkev v Kranju, nakelska Strahinj, podbrezijanska Tabor in tržiška sv. Andreja.

V leskovški dekaniji: v vseh župnih cerkvah. Razun tega imajo orglje kapucinska cerkev v Krškem, kapela na krškem pokopališču, leskovška podružnica sv. Ane, krški podružnici sv. Jožefa in sv. Rozalije, kostanjeviški podružnici M. B. dobrega sveta in na Vodenicah, studenška podružnica sv. Primoža v Hribih, šentjernejski podružnici Orehovica in sv. Rok na Tolstem vrhu in škocijanske podružnice: v Dolih, na Druščah, na Slančjem vrhu in v Zagradu.

V litijski dekaniji: v vseh župnih cerkvah razun na Polšniku in v Radečah. Dalje na Konjšici. Izmed podružnic jih imajo: šmartinska sv. Nikolaja v Litiji, kresniške Poljane, Veliko Trebeljevo (župnija Prežganje), Mišji Dol (župnija Primskovo) ter svibenski podružnici sv. Janez poleg župnišča in sv. Marjeta na Jagnjenici.

V loški dekaniji: v vseh župnih cerkvah razun v Dražgošah. Orglje so tudi v kapucinski in v uršulinski cerkvi v Škofji Loki ter v dveh podružnicah: v Crngrobu (župnija Stara Loka) in pri sv. Frančišku (župnija Železniki).

V moravški dekaniji: v vseh župnih in drugih samostojno oskrbovanih cerkvah in pri sledečih podružnicah: pri sv. Valentinu na Limbarski gori (moravska), v Prapročah (brdska), na Šemniku (svetogorska), pri sv. Agati in v Vinjah (svetohelenski podružnici).

V novomeški dekaniji: v vseh župnih cerkvah. Dalje v novomeški frančiškanski cerkvi in pri sledečih podružnicah: Golobinjek, Kartelevo, (župnija Mirna peč), v Büchel (župnija Pöllandl), v Dolenji Straži (župnija Prečina), v Orehku (župnija Stopiče), na Trški gori (župnija Šempeter) Koglo, Slape, Vinivrh (župnija Šmarjeta) in v Gorenjih Sušicah (župnija Toplice).

V postojnski dekaniji: v vseh župnijah in ekspoziturah razun v Trnju.

V radoljiški dekaniji: v vseh župnih cerkvah razun na Koprivniku. Dalje so orglje v Marijinem svetišču na Brezjah, v begunjski podružnici sv. Lucije, v blejski na Jezeru, v brezniški na Rodinah in v kapelici pri Kropi.

V ribniški dekaniji: v vseh župnih cerkvah razun v Masern in Velikih Poljanah. So pa še tudi v ekspozitni cerkvi pri Novi Stifci, dalje pri treh ribniških podružnicah: v Nemški vasi, pri sv. Trojici v Hrovači in pri sv. Križu na Jurjevici, pri dveh dobropoljskih podružnicah: pri sv. Antonu in v Podgorici, in pri dveh velikolaških podružnicah: v Dvorski vasi in na Veliki Slevici.

V semiški dekaniji: v vseh župnih cerkvah razun v Stockendorf in na Sinjem vrhu (kjer stoji sicer še omara, a drugo: piščali, meh, klaviatura je tekom zadnjih 35 let deloma razpadlo, deloma se pokradlo, tako da orglje ne zaslužijo več tega imena). Orglje so tudi pri nekaterih podružnicah: pri Treh farah (župnija Metlika), v Vojni vasi pri Črnomlju, v Kloštru in Gribljah (župnija Podzemelj) in na Žežlju (župnija Vinica).

V šmarnski dekaniji: v vseh župnih cerkvah razun v Javoru. Pri podružnicah so: v Dolah in Troščinah (župnija Polica), na Muljavi (župnija Št. Vid pri Zatičini), pri podružni cerkvi v mestu Višnja gora in pri podružnici iste župnije v Gornji Dragi.

V trebanjski dekaniji: orglje v vseh župnih cerkvah in pri sledečih podružnicah: Sv. Marjeta in Vinagorica (župnija Trebnje), Žalostna gora (župnija Mokronog), Kal in Leskovec (župnija Št. Janž), Vesela gora in Sv. Rok (župnija Št. Rupert), Blečji vrh, Brezovica in Sv. Vrh (župnija Trebelno).

V trnovski dekaniji: V vseh župnih cerkvah, pri ekspozitnih: Nandanje selo, Suhorija in pri suhorijski podružnici Ostrožno Brdo.

V vipavski dekaniji: V vseh župnih cerkvah razun na Lozicah. Izmed podružnic jih imata vipavski: Gradišče in Log.

V vrhniški dekaniji: V vseh župnih cerkvah razun v Črnem vrhu nad Polhovim Gradcem. Dalje so orglje pri ekspozitni cerkvi v Bevkah, pri vrhniški podružnici Sv. Trojica in pri preserski podružnici Žalostna gora.

V žužemberški dekaniji: V vseh župnih cerkvah razun v Šmihelu, pri dobrniški podružnici Dobrava in v žužemberski podružnici Sv. Rok.

Orglje se nahajajo potemtakem:

pri 285 župnih cerkvah,

pri 24 ostalih samostojno oskrbovanih cerkvah,

pri 101 podružnici

v 6 privatnih posestih.

Skupaj 416 orgelj.

* * *

Župne cerkve, v katerih sedaj ni nikakih orgelj, so sledeče: Devica Marija v Polju, Golo, Gora nad Idrijo, Zavrac, Rova, Vodice,

Duplje, Polšnik, Radeče pri Zidanem mostu, Dražgoše, Koprivnik, Masern, Velike Poljane pri Ribnici, Stockendorf, Javor pri Ljubljani, Lozice, Črni vrh nad Polhovim gradcem in Šmihel pri Žužemberku. Skupaj 18.

(Dalje prih.)

Organistovske zadeve.

a) Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani.

Za 1917 so prispevali dalje sledeči p. n. podporni člani: dr. Fr. Perne, profesor, Ljubljana, 2 K; dr. Aleš Ušeničnik, profesor bogoslovja, Ljubljana, 5 K; Jos. Zelnik, župnik, Čemšenik, 3 K; Jos. Plantarič, dekan, Trebnje, 2 K; Fr. Bernik, župnik, Domžale, 4 K; dr. Fr. Jerè, profesor v Št. Vidu nad Ljubljano, 3 K; dr. Ivan Kržišnik, dekan, Trnovo, 2 K; Jos. Cegnar, župnik, Stranje pri Kamniku, 2 K; Mih. Arko, dekan, Idrija, 10 K; Kaplanija Vodice, 2 K; Ivan Plevaneč, župnik v p., Vel. Gaber, pošta Št. Vid pri Zatičini, 2 K; Janko Borštnar, župnik, Sv. Gora nad Litijo, 3 K; Val. Bernik, župnik, Komenda, 5 K; Jan. Dobnikar, župnik, Janče, 2 K; Nikolaj Križaj, župnik v p., Kamnik, 2 K; Fr. Rihar, župnik, Mekinje, 2 K; Fr. Krek, župnik, Vranja peč, 6 K; Iv. Opeka, župnik, Šmartin v Sp. Tuhinju, 2 K; Ferdo Lavrine, Radovljica, 2 K; Matevž Jereb, župnik v p., Sp. Bernik, 2 K; dr. Gregor Pečjak, profesor, Ljubljana, 5 K; Jan. Lesar, župnik, Šmartno pod Šmarno goro, 2 K; Gabrijel Petrič, kaplan, Ribnica, 5 K; Matej Ahačič, župnik, Leše, 5 K; Jos. Novak, župnik, Dragatuš, 2 K; Anton Golf, župnik, Boh. Srednja vas, 5 K; Iv. Mihelčič, župnik, Zaplana, 2 K; Peter Jane, župnik, Vodice, 5 K; Iv. Vodopivec, ekspozit, Vrhpolje pri Moravčah, 5 K; Jos. Erker, kanonik, Ljubljana, 5 K; dr. Andrej Snoj, realčni katehet, Idrija, 2 K; Martin Poljak, župnik, Sostro, 2 K; Jan. Flis, gen. vikar, Ljubljana, 6 K; Matija Kolar, stolni dekan, Ljubljana, 10 K; Ivan Lavrenčič, kanonik in dekan, Kamnik, 10 K; Ant. Koritnik, profesor, Št. Vid nad Ljubljano, 5 K; dr. Franc Ušeničnik, profesor bogoslovja, Ljubljana, 3 K; Anton Jamnik, župnik v pokoju, Kamnik, 5 K; dr. Jos. Dolence, profesor bogoslovja, Ljubljana, 4 K; Matija Mrak, dekan, Stara Loka, 5 K; Jos. Markič, kaplan, Boštanj, 3 K. Vsem p. n. gospodom pristrčna hvala in Bog povrni!

b) H gmotnemu vprašanju cerkvenih pevovodij in organistov.

Zveza glasbenikov „Jednota Hudebnich Stavů“ s sedežem v Pragi je zadnji čas započela večjo akcijo za zboljšanje gmotnega stanja cerkvenih pevovodij in organistov. V ta namen se je obrnila 1) na višjo cerkveno oblast, ki naj bi organistom potom župnih uradov izposlovala primerno draginjsko doklado, 2) na državne poslance, da bi se gmotno vprašanje imenovanih cerkvenih uslužbencev tudi v zbornici postavnim potom rešilo. Državni poslanci naj bi pomagali tudi glede izposlovanja draginjske doklade.

Podporno društvo organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani je sporočilo „Jednoti Hudebnih Stavů“, da z započeto akcijo popolnoma soglaša.

Duša tega za organiste in cerkvene pevovodje važnega gibanja je zaduji čas prof. Anton Hromádka, stolni kapelnik v Brnu. Če dobite, tovariši organisti, od omenjenega glasbenika kak poziv, prijavite mu takoj, da z akcijo soglašate. Upanje imamo, da naša stvar topot ne bo brezuspešna.

c) Trije sveži grobovi naših organistov.

Pred kratkim nam je od zanesljive osebe došla žalostna vest, da je g. Leopold Zupin, organist v Zagorju ob Savi, padel 6. dec. 1917 na italijanskem bojišču, na planoti Sedmih občin. Bil je zelo spreten organist, glasbeno sploh precej nadarjen in je tudi semtertje zložil kako cerkveno skladbo: pesem ali latinski motet. Rojen l. 1877. v Čemšeniku je obiskoval dve leti orgljarsko šolo v Ljubljani in jo l. 1895. dovršil z odliko. Služboval je eno leto v Štangi kot organist, pol leta v Naklem, kot organist in cerkovnik, pol leta v Vidmu ob Savi, kot organist in obč. tajnik, potem v Brusnicah, Pregradu, od l. 1903. do 1909. v Š. Jerneju, kot organist, obč. tajnik in knjigovodja tamošnje posojilnice, od 18. avgusta 1909 dalje v Zagorju ob Savi. V zaduji službi je poleg orgljanja in pevovodstva poučeval tudi klavir v Zagorju in v Trbovljah. Kot odbornik podpornega društva organistov se je močno zanimal za ureditev gmotnega vprašanja ter bil v tej zadevi pred leti v tesnem pismenem stiku s praško Jednoto. Kot črnovojnik je služil pri prvem bataljonu cesarskih strelcev. Začetka je bil več časa namesčen v Welsu na Zg. Avstrijskem, šele lansko leto je moral na fronto, kjer ga je nenadoma pokosila nemila smrt.

V Borovnici je 4. januarja 1918 umrl ondotni posestnik, organist in cerkovnik g. Franc Mazi v dobi 65 let. Cerkevne glasbe se je učil pri učitelju-organistu Jožefu Zalokarju v Borovnici, kot organist je redno obiskoval cerkvenoglasbene tečaje v Ljubljani. Služboval je samo v Borovnici in sicer od l. 1876. dalje neprenehoma.

In tretji organist, ki poročamo o njem smrtno novico, je Anton Bratovž. Rojen l. 1883. v Št. Vidu pri Vipavi je obiskoval dve leti orgljarsko šolo v Ljubljani ter postal jako dober organist. Služil je kot tak ves čas v svojem rojstnem kraju, hkrati bil tudi tajnik pri ondotni posojilnici in mlekarni. Že prej rahlo zdravje se mu je pri vojakih znatno poslabšalo. Iz vojaške službe odpuščen, je bil vanjo zopet klican in potem zopet odpuščen. Dan pred smrtjo je še orgljal in pel Requiem.

Zupin, Mazi, Bratovž, dragi tovariši, počivajte v miru!

Pregled cerkvenoglasbenih listov.

Sv. Cecilija. 1918. 1. — Hrvatskim Cecilijancima u spomenar (P. Hugin Sattner); Dvanaesta godina života, četvrta rata (Janko Barle); Zajčev „Ban Leget“ (Božidar Širola); August Weil: „Der Kirchliche Organist“

(Franjo Dugan); Stare božične pjesme iz Istre (Pop Vinko Premuda); Uspomene na p. dr. P. Hartmanna (O. Konrad Odak); Zagrebačka koncertna revija (dr. Viktor Novak); Upotreba orguljskih cijevi u ratne svrhe (Janko Barlè); Iz hrvatske glazbene prošlosti. Dva pisma Vatroslava Lisinskega (dr. Br. Vodnik); Stanko Vraz, sabirač narodnih napjeva (Janko Barlè); Naši dopisi; Glasbena literatura; Razne vijesti; Nek je svašta; Iz Ceciljinog društva. — Glasbena priloga prinaša pesem „Moj Isuse“, spesnil dr. Ivan Ev. Šarić, za dva enaka glasa in orglje, zložil O. Kamilo Kolb. — Sv. Cecilija se je odela v novo, zelo prikupno obliko. Vsebina lista je zopet — kakor po navadi — bogata in zanimiva. List izhaja vsaka dva meseca in velja letno 8 K, za dijake 5 K. Urednik in upravitelj lista je stolni kanonik Janko Barlè, ravnatelj nadbiskupske pisarne v Zagrebu, urednik glasbene priloge prof. Franjo Dugan.

Cyrill. 1917. 10. — Olomuška nadškofija za časopis „Cyrill“; Rekvizicija orgelj; Cerkvene skladbe I. Malata (Vratislav Vycpýlek); Kancional Franusov (dr. D. Orel); Repetitorij pedagogike (Em. Bezecný); Cirilsko delovanje; Ocene; Razna poročila; Listnica upravištva.

Ciryll. 1918. 1. — O izvajanju zborovega in ljudskega petja v cerkvi (Jos. Kuhn); Kaj storiti? (— rt); Kancional Franusov (dr. D. Orel); Pange lingua (skladba za 4 moške glasove, zložil Jos. A. Foerster, op. 94. št. V); Repetitorij pedagogike (Em. Bezecný); Seznam ohranjenih cerkvenih orgelj v praški nadškofiji; Cirilsko delovanje; Ocene; Razna poročila; Književnost; — Cyrill izhaja desetkrat na leto in velja 5 K. Urednik lista je profesor dr. Dobroslav Orel, založnik Ferd. Lehner. List se naroča v Pragi 1370—II.

Dopisi.

Ljubljana. — (Poročilo stolnega kora o izvajanju latinskih maš.)

Pri devetdnevnicu pred Božičem 1917. I. dan: Schweitzer: Missa Ss. Infantis Jesu; Foerster: Graduale in F; Železnik: Ave Maria in F; II. dan: Griesbacher: Missa „Rosa mystica“, Graduale, Offertorium, III. dan: Schweitzer: Missa ss Ang. Custodum; Foerster: Graduale in F; Železnik: Ave Maria in F, IV. dan: Foerster: Missa s. Caeciliae, Graduale in G. Goller: Ave Maria in B; V. dan: Picka: Missa in B; Foerster: Graduale in G, Ave Maria in F (pro duabus vocibus cum organo). VI. dan: Gruber: Missa Dominicalis II; Foerster: Graduale in G; VII. dan: Stehle: Missa „Salve Regina“, Foerster: Graduale in G; dom Poithier: Salve Mater. VII. dan: Pogačnik: Missa s. Josephi; Griesbacher: Graduale; Premrl: Ave Maria in C. IX. dan Schweitzer: Missa St. Ang. Custodum; Premrl: Graduale; Goller: Ave Maria in B.

Tretjo adventno nedeljo (16. dec.) pri veliki maši ob desetih: Goller: Asperges; Gruber: Missa Dominicalis II; Foerster: Graduale; Goller: Offertorium.

Četrto adventno nedeljo (23. dec.) pri veliki maši ob desetih: Asperges (koral); Foerster: Missa s. Caeciliae (a capella), Graduale (a capella); Burgarell: Offertorium (a capella).

Na sveti večer pri polnočnici: Goller: Te Deum in F; Kaim: Missa s. Caeciliae; Foerster: Graduale; Chlondovsky: „Hac nocte... Po sv. maši: Rihar: Božična („Zveličar nam je rojen zdaj“). — Na sv. dan (25. dec.) pri sv. maši ob

šestih: Schweitzer: Missa ss. Infantis Jesu; Griesbacher: Graduale; Chlondovsky: Adeste fideles. Pri pontifikalni maši ob desetih: Brosig: Missa in H-moll; Hruška: Graduale; Filke: Offertorium. Po sv. maši: Rihar: „Zveličar nam je rojen zdaj“.

Na praznik sv. Štefana (26. dec.): Sattner: Missa seraphica; Foerster: Graduale; Goller: Offertorium.

V nedeljo v božični osmini (30. dec.): Premrl: Asperges in B; Faist: Missa V. in F; Foerster: Graduale; Chlondovsky: Adeste fideles.

Novoga leta dan (1. jan.) 1918.): Brosig: Missa in H-moll; Hruška: Graduale; Filke: Offertorium.

Na praznik sv. Treh Kraljev (6. jan.): Filke: Missa Oriens ex alto; Foerster: Graduale; Kimovec: Offertorium; Po sv. maši: Premrl: Razglasenje Gospodovo.

Prvo nedeljo po sv. Treh kraljih (13. jan.): Asperges (koral); Kaim: Missa s. Caeciliae; Foerster: Graduale; Kimovec: Offertorium.

Drugo nedeljo po sv. Treh kraljih (20. jan.): Premrl: Asperges in G-moll (iz rokopisa); Mitterer: Missa ss. Nominis Jesu (Credo choraliter); Premrl: Graduale; Zahlfleisch: Jesu dulcis amor meus.

Prvo predpepelnično nedeljo (27. jan.): Goller: Asperges in G; Picka: Missa in B; Foerster: Graduale et tractus; Premrl: Offertorium.

Na Svečnico (2. feb.): Filke: Missa „Oriens ex alto“; Foerster: Graduale; Řikovsky: Offertorium.

Drugo predpepelnično nedeljo (3. feb.): Asperges (koral); Griesbacher: Missa „Rosa mystica“; Foerster: Graduale et tractus; Witt: Offertorium.

Tretjo predpepelnično nedeljo (10. feb.): Premrl: Asperges in G-moll; Brosig: in F-moll; Foerster: Graduale et tractus; Müller: O Deus, ego amo te.

Tirolsko. Č. g. urednik! Vedno sem mislil, da bom imel priliko iz domačih krajev kaj poročati; a naj to drugi store, ki so tako srečni, da so doma.

Julija meseca sem bil na Zg. Avstrijskem, sedaj so me pa poslali na Tirolsko, ter sem imel priliko v treh župnijah slišati cerkveno glasbo. Mimogrede omenjam, da sem bil na Vseh svetnikov dan tudi v treh cerkvah, kjer se vobče dobro poje. Uga-jalo mi je zlasti v mestni župni cerkvi. Velika maša. Proizvajali so neko Griesbacherjevo skladbo. Zbor, zborovodja, orglje, vse izvrstno; orgljal je neki praporščak. Žal, da ne poznajo koral.

Zadnjo nedeljo pred adventom sem bil v ... Poslušajte, kaj se je tu prigodilo. Pripravljeno so imeli Gollerjevo Missa Loretta. A glej ga spaka! Električni motor je odpovedal, zato so morali peti brez orgelj neko Mittererjevo mašo. Šlo je prav dobro, kjer je pevski zbor jako zanesljiv. Pojo pa Gloria samo do „Qui tollis“, Credo do „Et incarnatus“. Vprašam organista-učitelja, zakaj tako dela, na kar mi odgovori: „Das Ganze dauert zu lang.“ Nekaj časa sva se prerekala. No, pa kaj hočeš, saj tudi g župnik noče čakati.

2. decembra sem bil pri sv. maši v nekem trgu. Cerkev krasna, ravno tako orglje. Pojo dobro — devet oseb —, tudi organist — neki sodnijski pisar — je dober, izpuščajo pa v Gloria in v Credo več kot polovico.

Na praznik Brezmad. Spočetja Marijinega sem prišel slučajno v sosedno župnijo. Sv. maša z asistenco. Izvajali so neko pastoralno latinsko mašo. Bila je zelo skrajšana, Amen pa se je gotovo desetkrat ponavljal; gradual in ofertorij krasna komada, a pristojna bolj za — koncertno dvorano. Vse je bilo okroglo, „poskočno“; tudi Tantum ergo in Genitori. Poleg orgelj so mašo spremljali dve violini in kontrabas.

Cerkvena glasba po Tirolskem me potemtakem ni kaj posebno zadovoljila. A nekaj sem tod opazal, kar na naših korih žal večkrat pogrešamo: vzorno disciplino, spoštljivo obnašanje nasproti pevovodji in zlasti nasproti cerkvi kot hiši božji. Niti besedice ne izpregovorijo pevci in pevke med seboj:

eden drugega pozdravijo s poklonom in — mirna Bosna. Semkaj bi se marsikatera naša pevka in pevec morala priti učiti hiši božji primerne vedenja!

Pozdrav Vam, č. g. urednik, gg. tovarišem organistom in vsem čitateljem „Cerkvenega Glasbenika“.

Udani Jakob Savinšek. Feldpost št. 633.

Celje. Tukajšnja orgljarska šola šteje v letošnjem tečaju 11 gojencev in 6 gojenk, katere so bile letos prvič sprejete. H glavnemu izpitu, ki se bo vršil meseca julija t. l., so priglasi tretjeletniki: Biglez Jožef, Mustač Ivo, (iz zagrebške nadškofije), Orešnik Pavel in Pečnik Ludovik, ki že sedaj opravljata službo organista pri sv. Jožefu nad Celjem. Na šoli poučujejo: Č. g. Krošl Jožef liturgiko, ljudski učitelj Kramer nemščino, absolvirani konservatorist Korun Fr. klavir in gosli in vodja Karol Bervar orglje, petje i. t. d. V teku treh oziroma štirih let je pobrala vojska 32 učencev, kar je vzrok, da so se sprejele tudi dekleta.

Karol Bervar, vodja.

Iz Posavja. Pri nas tu okrog se povsod — z malo izjemo — goji lepo cerkveno petje tudi sedaj v vojnem času, tako v Krškem, v Rajhenburgu, v Brežicah itd. Stalni obiskovalci teh cerkev bi bili torej čudno presenečeni, ako bi bili z menoj vred na božično noč v Dolenji vasi. Že Tantum ergo je obečal, da bo ves „koncert“ bolj v narodnih motivih, in res stari pastori so primarširali s kukovico in vmes se je pred in po povzdigovanju čulo kakor drsanje na kakem kmetskem plesišču. Krasen užitek, ljudje niso mogli prehvaliti muzikontarja, fantje so si po službi božji kar jeli iskat družic: vse uspeh godbe.

J. R.

Slap pri Vipavi. Ker že dalj časa ni bilo v „C. Gl.“ nobenih poročil iz Slapa pri Vipavi, upam, da bo moje poročilo dobrodošlo.

Vojska je tudi nam vzela precej moči, zraven pa še organista, mojega strica Matevža Furlana. On je bil meni prvi učitelj, potem sem se sam učil. Sedaj mi gre hvala Bogu že precej dobro.

Pred vojsko smo imeli 2 soprana, 3 alte, 3 tenorje in 2 basa; sedaj pa samo še 1 sopran in 1 alt — za silo. Pred vojsko so peli pevci samo ob velikih praznikih, pa tudi takrat se je pelo navadno slovensko: Mihael Haydnova „Pred stolom tvoje milosti“, iz Cecilije.

Ko je odšel organist k vojakom, je prevzela organistovo mesto gdčna. Iva Justin, tačasna tukajšnja učiteljica.

Končno hvaležno omenjam, da mi je naš gospod župnik dr. Leopold Lenard v svrhu moje glasbene izpopolnitve na cerkvene stroške naročil „Cerkveni Glasbenik“.

Furlan Franc, orgeljski pripravnik.

Koncertna poročila.

I. Koncerti v Ljubljani. — 21. dec. 1917 je v dež. gledališču koncentrirala violinska virtuoziinja gdč. Angelina Svoboda. — 9. jan. t. l. je priredilo filharmonično društvo v veliki dvorani kazine prvi društveni koncert. Koncentriral je izborni pianist Pavel Weingarten z Dunaja. — 11. jan. sta v koncertu Glasbene Matice nastopila dva slovenska umetnika: operni pevec, basist zagrebške opere Josip Križaj in klavirski virtuozi, absolvent praškega konservatorija Ciril Ličar. Križajev petje nam je zelo ugajalo, manj spored. Ličar je igral kot glavno točko Viteslav Novakovo heroično sonato op. 24. in dosegel ž njo kakor tudi z ostalimi skladbami: Szymanowskega etido v B-molu, Smetanovo Polko v A-duru in „Slepičko“ („Piško“) istega skladatelja jako lep uspeh. — Pri drugem koncertu filharmoničnega društva 6. febr. so sodelovali: violinska virtuoziinja gdč. Nora Duesberg z Dunaja, koncertna pevka gdč. Franci pl. Formacher in g. Oto Wondraschek, (klavir). — 8. febr. se je vršil v cesarja Fran Josipa jubilejnem gledališču simfoničen koncert, za sedanje čase redkost. Vojaška godba iz Gradca je pod vodstvom svojega kapelnika Antona pl. Zanettija točno in lepo izvedla:

1) Beethovnov overturo k žaloigri „Egmont“, 2) „Golgota“, simfonični prizor za veliki orkester, zložil A. Pachernegg, 3) Stöhrovo simfonijo v A-molu in 4) Goldmarkovo overturo „Sakuntala“. — 11. in 12. febr. je pod firmo Glasbene Matice koncertiral slavni češki kvartet iz Prage. Prvi večer so bili na sporedu Čajkovskijev kvartet v D-duru, op. 11, Beethovnov v C-duru, op. 59, št. 3 in Dvořakov v D-molu, op. 34. Najbolj je ugajal Čajkovskij. Drugi večer je — kar se sporeda tiče — prvega daleč prekosil. Smetanov kvartet „Iz mojega življenja“ v E-molu, Schumannov kvartet v A-molu, Sukova meditacija o staročeskem koralu „sv. Vaclav“, Borodinov „Notturmo“ in dva Dvořakova valčka, — vse te skladbe ena za drugo brez izjeme so nas držale nepretrgoma pozorne in napete. In izvajane od takih mojstrov, kakršni so gospodje češkega kvarteta: Hoffmann, Suk, Herold in Zelenka! Večjega, najblažje in najvzvišenejše umetnosti polnega užitka nam pač ne more nuditi noben koncert. — 15. febr. je v dež. gledališču koncertirala Rusinja Minija Tomšinskij, izvrstna virtuoziinja na gosli. — 17. febr. je po daljšem presledku nastopil v Ljubljani in topot v samostojnem koncertu naš klavirski virtuozi Anton Trost z Dunaja. Izvajal je kar moč izbrane skladbe: Bach-Busonijevo „Chaconne“, Brahmsovo sonato v F-molu, op. 5, Sukovo Legendo, Dvořakovo Temo z varijacijami, op. 36, Chopinovo Polonezo, op. 53 in kot sklep skupno s svojo soprogo Claire Trost-Fiedler Lisztov klavirski koncert v A-duru za dva klavirja. Trostova igra je polna pristno umetniškega zanosa in poleta, njegov ton diven, poln najrazličnejših barv in nians, tako da dobi poslušalec — orgelj vajén — vtis, kot da Trost na klavirju registrira. Napredka in uspeha našega rojaka-umetnika smo odkritosrčno veseli. Na njegovih koncertnih potovanjih mu želimo obilo sreče. Na sporedih njegovih koncertov pa naj najdejo primerno mesto tudi slovenske klavirske skladbe, ki jih seveda do sedaj res še nimamo ravno v preobilici, vendar pa že nekaj prav dobrih, upoštevanja in izvajanja vrednih. — 18. febr. je pri tretjem koncertu filharmoničnega društva pel baritonist Viktor Heim, z Dunaja „Dafnijeve“ pesmi, vglasbene od Alfonza Blümela, ki je spremljal temperamentnega pevca na klavirju. — 9. in 10. marca sta se vršila v veliki dvorani hotela „Union“ dva zelo obiskana in uspela koncerta Glasbene Matice. Spored je bil pri obeh isti. Obstojal je iz sedmih samospjevov s klavirjem, pela gospa Pipa Arko-Tavčar iz Zagreba, štirih klavirskih skladb, igrala virtuoziinja in učiteljica Glasbene Matice gđ. Dana Kobler, iz šestih moških zborov in obširnejše Jos. Pavčičeve skladbe „Žabe“ za triglasni ženski zbor in kontraalt-solo s spremljevanjem klavirja in harmonija. Zadnje imenovana skladba se je izkazala kot učinkujoč koncerten komad. Zelo smo bili veseli dovršenega nastopa gđ. Koblerjeve, ki bi ji privoščili boljši inštrument. Moški zbori so bili krasno naštudirani; najbolj efektna med njimi sta bila E. Adamičeva „Kmečka pesem“ in Devov „Kvišku plava hrepenenje“. Tudi gospo Pipa dr. Tavčarjevo smo vobče radi poslušali; najbolje je podala Dvořakovo „Rusalko“. Namečke pa, kakršne je nudila občinstvu samo v zabavo, pri resnobnih koncertih vljudno, a odločno odklanjamo.

II. Koncerti drugod. — 7. febr. t. l. je nastopil na Dunaju v samostojnem koncertu naš rojak, pianist Anton Trost. Imel je velik uspeh. — Hrvatski violinski virtuozi Zlatko Baloković je dal v februarju na Dunaju zapored več koncertov. — Mladi slovenski skladatelj Marij Kogoj je priredil 24. febr. na Dunaju v „Češkem domu“ prvi glasbeni večer, pri katerem so se igrale samo slovenske novejšje skladbe. Spored je bil sledeč: Žiga Polašek: Da sem jaz ptičica; dr. B. Ipavić: Ob studencu, Če na poljane slana pade; Stanko Premrl: Zapel bi pesem žalostno; Fr. Gerbić: Nihče ne ve; Anton Lajovic: Iskal sem svojih mladih dni; Ah, tako mi je prešla mladost; Risto Savin: Sarabande; Vasilij Mirk: Glasbeni utrinki IV; Ant. Lajovic: Sanjarija; Marij Kogoj: Sarabanda; dr. B. Ipavić: Podoknica; dr. Gojmir Krek: Bagatela; Emil Adamić: Morje; O mraku, Čolnar, Uspavanka, Slanica, Pa ne pojdem prek poljan; Marij Kogoj: Istrski motiv; dr. Gojmir Krek: Misli, Prošnja, Predsmrtnica IV.

Razne reči.

△ K rekviziciji orgeljskih piščali. Pobiranje orgeljskih prospekt-nih piščali se vrši od novega leta dalje. Pobirajo orgljarski mojstri: DERNIČ, NARAKS, BRANDT in MAURACHER. Nad 100 orgelj ljubljanske škofije je te dajatve popolnoma oproščenih. Njih seznam objavimo prihodnjič.

△ Samassova zvonarna v Ljubljani je obhajala l. 1917. stopetdeset-letnico obstoja. Tekom te dobe je vllila 7200 zvonov v skupni teži 2,766.427 kg. Samassova zvonarna je največja v Avstriji. Sedanji nje lastnik je Maks Samassa. Njegov oče Albert, lastnik zvonarne od l. 1865. do 1899., je umrl lansko leto. Družina Samassova je prišla v Ljubljano iz Benetk.

△ Zasluzni slovenski svetni skladatelj Viktor Parma je obhajal 20. febr. 60letnico rojstva. Parma je podaril Slovincem tri opere: „Urh, grof Celjski“ (1894.), „Ksenija“ (1897.) „Stara pesem“ (1899.) in štiri operete, izmed katerih zadnja do sedaj še ni bila izvajana. Znani in priljubljeni so njegovi valčki: „Triglavske rože“, „Bela Ljubljana“, „Pozdrav Gorenjski“. Izmed koračnic omenjamo zlasti njegove „Mlade vojake“, ki so postali nekako narodna lastnina. Več Parmovih skladb so prinesli tudi „Novi Akordi“. V Parmovih skladbah se krešeta italijanski in slovenski značaj in se družita v lepo zaokroženo enoto. G. jubilarntu, ki živi od l. 1915. na Dunaju v pokoju — preje je služil kot okrajni glavar v več krajih na Kranjskem — želimo še mnogo srečnih let.

△ Glasbeni učitelj na c. kr. učiteljišču v Ljubljani prof. Anton Dekleva je bil pomaknjen v 8. činovni razred.

△ V Kopru je po daljšem bolehanju 3. marca izdihnil svojo plemenito dušo P. Hiacint Repič, organist tamošnjega samostana. Več o njem v prihodnji številki. N. p. v. m.!

△ Literarischer Handweiser für Freunde katholischer Kirchenmusik, ki ga izdaja s pomočjo priznanih strokovnjakov skladatelj P. Griesbacher, kanonik in profesor na cerkvenoglasbeni šoli v Regensburgu, je priobčil v lanskem letniku (izišli so samo trije zvezki) tri izredno ugodne ocene o nekaterih Stanko Premrlvih skladbah. V 2. št. 1917. je ocenjena „Ave Maria“ za en glas in orglje (izšla v Cerkv. Glas. 1915, 11.), v 3. šte. 1917. pa sta ocenjeni „Razglašenje Gospodovo“ je mešani zbor in orglje (C. Gl. 1916. 11. in 12. st.) in Solnčna pesem sv. Frančiška, kantata za soli, mešani zbor in orkester. Odlični ocenjevatelj je mnenja, da bi bilo umestno, preskrbeti zadnjima dvema skladbama tudi nemško besedilo. — (Literarischer Handweiser izhaja po tri do štirikrat na leto in stane samo 40 Pfg. Naroča se pri Coppentrathu v Regensburgu.)

△ 30. januarja je umrl v Radoljici tamošnji dekan, častni kanonik Janez Novak. Blagopokojnik je bil goreč duhovnik, vnet za lepoto hiše božje in za dostojno obhajanje bogoslužja. Mnogoletnemu zvestemu naročniku in prijatelju našega lista svetila večna luč!

△ 5. febr. je umrl v Ljubljani pristav banke Slavije g. Avgustin Štamcar, star 60 let. Pokojnik je bil izboren pevec baritonist. Svoj čas, ko smo v Ljubljani še imeli slovesno opero, je bil Štamcar njena krepka domača opora. V zboru „Glasbene Matice“ je pel 25 let. Rad je pomagal tudi na cerkvenih korih: v stolnici dolgo let pod g. Foersterjem in pod dosedanjim vodjem še do julija lanskega leta. Pa tudi v drugih cerkvah je večkrat poskočil v potrebi na pomoč. Zadnja leta je pričel polagoma hirati in ga je tudi njegov sicer vedno sveži humor popuščal. Želimo mu, da ga Bog sprejme v nebeški zbor.

△ 8. marca je v Ljubljani nenadoma preminul g. Jan Přebil, podravnatelj banke Slavije, ki je bil pod g. Foersterjem skozi 15 let stolnični pevec. Sodeloval je tudi v pevskih društvih. N. p. v. m.!

△ V Jurkloštru na Koroškem je 10. febr. umrl č. g. župnik Karol Tribnik. Bil je večš glasbenik. Pred leti je izdal na svoje stroške knjigo „Slo-

venski orgljar". V evharističnem letu 1912. pa je spisal lepa „Premišljevanja o najsvetejšem Zakramentu“. Svetila mu večna luč!

Δ 13. marca je preminul črkostavec Zvezne tiskarne g Josip Longyka. Stavil je mnogo let „Cerkveni Glasbenik“, prej v Zadrugi, zadnji čas v Zvezni tiskarni, Stari trg 19. Vse svoje moči do kraja je izrabil v tiskarni. Naj se blagi pokojnik odpočije pri Bogu!

Δ Na Dunaju so ustanovili slovanski založniški zavod, ki je razpisal več nagrad v znesku 5000 K za najboljše jugoslovanske skladbe in pesmi. V razodbišču so: Čeh Nedbal, Slovenec dr. Gojmir Krek in Hrvat Mihajlo Obuljen.

Δ Nova hrvatska opereta. Profesor osješke realne gimnazije in hrvatski skladatelj Josip Canić je uglasbil opereto „Bogataška ljubav“, ki je vsled jugoslovanskih motivov vzbudila v nemških glasbenih krogih veliko pozornost.

Δ 16. februarja se je na dunajski dvorni operi prvič izvajala opera „Jenufa“ (Pastorka) češkega skladatelja Leoša Janačka. Dosegla je velik uspeh. Prvič sploh se je izvajala leta 1901. v češkem narodnem gledališču v Brnu. Na češki operi v Pragi je prišla na vrsto še leta 1916., in od tod je našla pot čez Berlin na dunajsko dvorno opero. Začetkom februarja se je na Dunaju nekaj prenapetih Nemcev še razburjalo in protestiralo zoper to, da bi se tam izvajale opere čeških skladateljev. Nato je pa cesar Karol sam odločil in zapovedal, naj se 16. febr. uprizori Janačkova „Jenufa“ in sicer po vzvišanih cenah v korist družbi za oskrbo vojnih invalidov. Hiša je bila popolnoma razprodana. Leoš Janaček je bil rojen l. 1854 na Seavernem Moravskem in je vodja orgljarske šole v Brnu. „Jenufa“ je njegova po številu tretja in prva vseskoz uspeša opera. S to je prodrl v svet. „Od časa Smetana in Dvořaka ni porodila zahodna slovanska glasba nobenega pomembnejšega in čudovitejšega skladatelja“ (Dr. Elza Bienenfeld.)

Listnica upravnništva.

Naročnino za l. 1917. so dalje poravnali p. n. naročniki: Fr. Dovnik, dekan, Gornji grad; Fr. Kovačič, organist, Sv. Lucija (za 1917 in 1918); Pavel Orešnik, učenec orgljarske šole, Celje (za 1917 in 1918); Franciškanski samostan, Brezje; Karol Adamič, stolni kapelnik; Senj (za 1917 in 1918); Avgust Kos, fin. višji oficijant, Krško; franč. samostan, Nova Štifta pri Ribnici; Bernard Pirnat, organist, Šempeter na Krasu; Tomaž Holmar, organist, Strassburg (Kor.) za 1917 in 1918; Ivan Rus, organist, Šmartno pri Litiji (za 1916 in 17); Jakob Savnišek, organist, Jesenice; Franc Hrovat, organist, Šempeter pri Novem mestu (za 1917 in 18); Ivan Makovec, organist, Preserje; Franc Trop, župnik, Rimske Toplice (Štaj.); Franc Doberšek, župnik, Koprivnica (Štaj.); uršulinski samostan, Škofja Loka; franciškanski samostan, Novo mesto; Fran Vavpotič, kaplan, Št. Vid nad Ljubljano; Jakob Kurnik, organist, Sv. Lenart v Slov. goricah (Štaj.); Val. Štangl, organist, Šmihel pri Pliberku; Alojz Uranjek, organist, Sv. Magdalena pri Mariboru; Francišek Žvan, župnik, Boh. Bistrica; Karol Bricelj, organist, Šenčur pri Kranju; Lovro Hafner, organist, Preska; Ivan Jež, nadučitelj, Djeksa (Kor.) za 1917 in 18; Rad. Voglar, organist, 8v. Jurij v Slov. Goricah (za 1917 in 18); franciškanski samostan, Kamnik; Ivan Rems, organist, Šent Rupert; Franc Hliš, vikar, (Prim.) za 1916, 17 in 18; Fr. Gašperšič, Kropa; Lud. Peterlin, organist, Rob; Anton Jenko, organist, Knežak (za 1917 in 18); Jan. Flis, gen. vikar, Ljubljana; Karol Žužek, kaplan, Knežak (za 1917 in 18); Ivan Zdešar, organist pri Sv. Petru v Ljubljani (za 1917 in 18); Ivan Ocvirk, kapelnik, Sinj; Jož. Bleiberschnig, organist, Hodiše (Kor.); Alojz Lunder, kaplan, Črmošnjice (za 1917 in 18); Jos. Brunet, Ljubno (Štaj.); Angelj Čargo, vikar, Št. Lovrenc. — Župni uradi: Št. Jernej; Peče; Kresnice; Mirna; Stranje pri Kamniku; Rova; Kranj; Ježica; Štanga; Mengeš (2 izvoda); Moravče; Planina pri Rakeku; Boh. Bistrica; Vrhnika; Log pri Bovcu; Črniče; Marija Reka (Kor.); Cerklje pri Kranju; Janče; Prežganje; Stopiče; Podkraj (za 1917 in 18),

Otalež; Lokovec; Trnovo v Ljubljani; Št. Lenard nad Škofjo Loko (za 1917 in 18); Štjak, Trnje (za 1914, 15, 16, 17 in 18); Boštanj; Kropa.

Ostale za l. 1917. in za 1918. poravnane naročnine objavimo prihodnjič.

Oglasnik.

Tri velikonočne pesmi. Za mešani zbor z orgljami, zložil Stanko Premrl. Založila Kat. Bukvarna. Cena K 1.20.

Kakor čebelica marljivi vodja stolnega kora skoro za vsako važnejšo priliko, za vsako važnejšo dobo cerkvenega leta pripravi svojemu zboru in ž njim vred vsem slovenskim zborom nove, krepke hrane, pripravljene s klenega zrnja. Tri pesmi, ki poveličujejo velikonočno zgodbo, ki naj v nas zbujaajo čuvstva zmagoslavne hvaležnosti do Njega, ki je „premagal greh in smrt“, pa hkrati tihe, iskrene udanosti, srčne radosti, ko z Marijo gledamo vstalega v „lepoti nebes“ ali nepremakljivega upanja, ko se pred našimi očmi „razgibajo skale in se pečat trga preč“.

Prva je navidez nekoliko težja, zlasti v orgeljskem delu in v menjajočem se ritmu, toda žal ne bo nikomur za trud, kdor jo bo z dobrim zborom naštudiral.

Druga, enoglasna, mehka, idila velikonočnega jutra, tretja odločen, krepak, gotovo ne težak četveroglasen zbor, ki bo mogočno učinkoval bodisi v cerkvi ali na prostem.

Fr. Kimovec.

Prošnja in poziv čč. župnim uradom.

V statistiki o orgljah ljubljanske škofije, ki smo jo pričeli objavljati v današnji številki, pride sčasoma na vrsto tudi poglavje o orgljah, ki jih ni več. Vsled tega prosimo, da nam čč. župni uradi blagovolijo poročati tudi o tem, ali so se nabajale v njih župni oz. v drugih zraven spadajočih cerkvah že prej kake starejše ali morda celo več starejših orgelj, ki so se potem ali podrle ali kam drugam prodale. Kdo je dotične orglje naredil, kdaj in če so na razpolago še kaki drugi tozadevni podatki.

Hkrati prosimo tudi še za eventualne kakršnekoli podatke o sedanjih orgljah, zlasti o orgljarskih mojstrih, ki so jih naredili, v slučaju, če se to dosedaj še ni moglo zgoditi in če je čč. gg. župnikom sploh mogoče na kak način to zvedeti.

Ze vse blagohotno že vposlane podatke se najlepše zahvaljuje

urednik.

Današnjemu listu je pridejana glasbena priloga (stran 1—8).

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge **Stanko Premrl.**

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.